

7-1-1987

มองครุศาสตร์ : ขบวนการที่คาดหวัง

จรัส สุวรรณเวลา

สมน อมรวิวัฒน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the Education Commons

Recommended Citation

สุวรรณเวลา, จรัส and อมรวิวัฒน์, สมน (1987) "มองครุศาสตร์ : ขบวนการที่คาดหวัง," *Journal of Education Studies*: Vol. 16: Iss. 1, Article 12.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.16.1.12

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol16/iss1/12>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทอภิปราย

มองครุศาสตร์ : บทบาทที่คาดหวัง

เนื่องในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ที่ผ่านมานี้เป็นวันคล้ายวันสถาปนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง ๓๐ ปีของการก่อตั้งคณะครุศาสตร์ และเป็นการร่วมฉลอง ๗๗ ปี ของการจัดสอนสาขาครุศาสตร์ซึ่งได้ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เมื่อแรกตั้งโรงเรียนข้าราชการพลเรือน คณะได้จัดสัมมนาทางวิชาการ *บทบาทการศึกษาไทย* ขึ้นในวันที่ ๑๓-๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ในโอกาสนี้ได้มีการอภิปรายในหัวข้อ *มองครุศาสตร์ : บทบาทที่คาดหวัง* วารสารครุศาสตร์เห็นสมควรตีพิมพ์บทอภิปรายของผู้อภิปราย ๒ ท่านในวันนั้น เพื่อให้สมาชิกของวารสารได้มีโอกาสร่วมมองและวิเคราะห์บทบาทของครุศาสตร์กันอย่างกว้างขวางต่อไป

ศาสตราจารย์นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา

ขอบคุณครับอาจารย์วัลลภา ท่านอาจารย์ที่เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ท่านให้ผมขึ้นเขียงก่อน เพราะเห็นว่าผมมาจากข้างนอกก็เลยให้ถูกสับก่อน ก็ขอบคุณที่ให้เกียรติได้มาร่วมในการประชุมวันสำคัญนี้ ผมคิดว่าคนอายุ ๓๐ นี้ น่าจะต้องมาพิจารณาว่าเราเป็นมาอย่างไร แต่ว่ารู้สึกจะเลือกคนผิด คือว่า ไปเลือกให้กระผมมาเพราะว่ามีความรู้เกี่ยวกับคณะนี้ค่อนข้างน้อย ผมไม่แน่ใจเหมือนกันว่าให้มาว่าอย่างไร ส่วนหนึ่งที่ท่านอยากให้ผมมาคงจะเพราะเห็นว่าผมอาจจะพูดตรงไปตรงมา เห็น

อย่างไรก็พูดอย่างนั้น เพราะฉะนั้นคนอื่นเขาอาจจะเห็นเหมือนกัน แต่ว่าเขาฉลาดกว่าที่จะไม่พูด แต่ผมอดไม่ได้ ผมก็พูดไปเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นถ้ามีอะไรที่ไม่ถูกต้อง คือ พูดผิด เพราะว่าข้อมูลผิดก็ดี หรือว่าเพราะผมมองผิดแล้วก็ไปกระทบกระเทือนท่านเข้าก็ขอโทษตั้งแต่ต้นกันก่อนเลย เพราะรู้สึกว่าเป็นการบังอาจมากทีเดียวที่จะมาพูดในสิ่งที่ไม่รู้ ในท่ามกลางท่านทั้งหลายที่รู้ เมื่อกันผมกำลังนึกว่าจะเอามะพร้าวห้าวไปขายสวน คงไม่ใช่ นะครับ เพราะมะพร้าวห้าวที่เอาไปขายนี้ชาวสวน

อาจจะต้องใช้ แต่ก็เป็นสิ่งที่ไม่ค่อยจะมีค่า สำหรับชาวสวนสักเท่าไรหรอกที่จะเอาไปขาย เพราะฉะนั้นคงจะใช้สฤทธิกันไม่ค่อยได้เมื่อมอง ครุศาสตร์

เป้าหมายที่ผมลองพิจารณา อยากรู้จะให้แคบ เมื่อถามผมตามผู้จัดว่าท่านที่เข้าประชุม เป็นใครบ้าง ได้รับทราบว่ามีมาจากวงการศึกษา ต่าง ๆ ผมคงไม่บังอาจที่จะพูดถึงวงการศึกษา ทั้งหมด ผมตีความจากหัวเรื่องที่จะพูดกันว่า มองครุศาสตร์เป็นมองคณะครุศาสตร์ คือ คณะครุศาสตร์เป็นหัวเป้าแท้ ๆ ขอค้านเสียก่อนว่า คณะครุศาสตร์ไม่ได้ฉลอง ๓๐ ปี เพราะว่าในแง่ที่อยากจะคิดนี้คณะครุศาสตร์เป็นคณะที่เก่า มากเลย เป็นคณะที่เก่าตั้งแต่ก่อนตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสียอีก เมื่อเกิดคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพร้อมกับการกำเนิดมหาวิทยาลัยนี้ ๗๐ ปี มาแล้ว ผลผลิตที่ส่วนใหญ่ไปเป็นครู เมื่อผมเรียนชั้นมัธยม ครูใหญ่ คืออาจารย์พงษ์แสงทอง ท่านที่จบ ป.ม. จากคณะอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แห่งนี้ นั่นเมื่อสัก ๔๐ กว่าปีมาแล้ว เพราะ ฉะนั้นคณะนี้มีมาตั้งแต่บัดนั้นแล้ว และต่อมา เมื่อคณะวิทยาศาสตร์แยกออกไปก็เรียกว่าคณะอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ จะว่าอักษรศาสตร์

ใหญ่ก็คงจะได้ แต่ว่ามาพูดที่นี้ก็ต้องว่า ครุศาสตร์ใหญ่ เพราะว่าจริง ๆ แล้วมีหลายแง่ที่เดียวที่คิดว่าครุศาสตร์อาจจะใหญ่กว่า เพราะว่าผลผลิตที่ออกมาหนึ่งมุ่งไปเป็นครูก่อน ข้างจะซัดมุ่งไปเป็นอย่างอื่นก่อนข้างจะน้อย พอบอกว่าผลผลิตของคณะวิทยาศาสตร์มุ่งไป เป็นอะไร ความจริงแล้วมุ่งไปเป็นครูด้วยซ้ำ จึงน่าจะสรุปได้ว่าคณะครุศาสตร์นี้เป็นคณะที่ เก่าแก่ เป็นคณะที่มีบาร์มีสร้างสมมามากมาย มีลูกศิษย์ลูกหามาก มีท่านผู้ใหญ่ที่อยู่ในวงการ นี้มานาน อาจารย์พูนทรัพย์คงจะเป็นผู้ใหญ่ ท่านหนึ่งที่อยู่ในวงการนี้มาเป็นเวลาหลายสิบปี มากกว่าใคร ๆ ทั้งหลายเยอะ อาจารย์ประชุม สุขอีกท่านหนึ่งวันนี้ท่านไม่อยู่ที่นี้ บัญญัติผม รู้สึกภูมิใจที่เป็นลูกศิษย์ก้นกุฎิของท่าน ที่ว่า ก้นกุฎินี้ผมเรียนสมัยอยู่สวนกุหลาบ ท่านสอน อยู่ที่นี่เป็นอาจารย์สอนวิทยาศาสตร์ คนอื่น ว่าท่านดู แต่ผมชมท่าน และก็รู้สึกว่าเป็นวิชา ที่ให้ความรู้มากมายจนเป็นพื้นฐานต่อมาเพราะ ฉะนั้นด้วยเหตุผลหลายอย่างที่เดียว ผมคิดว่า คณะครุศาสตร์เป็นคณะที่เก่าแก่

มองอีกรูปหนึ่ง เมื่อท่านให้มาพูดที่นี้ ผมก็ถึงเอกสารของมหาวิทยาลัยมา ขอใช้แผ่น โสณิตหนึ่งว่า ข้อมูลที่มีอยู่ในเอกสารของมหา- วิทยาลัยนี้เป็นอย่างนี้ คือ คณะครุศาสตร์มี

อาจารย์ประจำอยู่ ๓๘๗ คน นับเป็น ๑๖% ของทั้งมหาวิทยาลัย ทั้งมหาวิทยาลัยนี้มี ๒,๔๑๖ คน คณะแพทยศาสตร์ที่มีอยู่เองนี้ยังมีแค่ ๓๗๖ คน คณะวิทยาศาสตร์ ๓๖๑ เห็นได้ว่า คณะครุศาสตร์เป็นคณะที่มีอาจารย์มากที่สุด ในมหาวิทยาลัย ในเรื่องของคุณวุฒิก็มีปริญญาอะไรต่ออะไรแล้วแต่ ก็เห็นได้ชัดว่าทรัพยากรที่นั่นนั้นมีมากทีเดียว ในเรื่องของหลักสูตรก็มี หลักสูตรปริญญาตรี ๖ หลักสูตร โท ๒๔ เอก ๓ ตรงนั้นอาจจะเปรียบกับน้ำปาก ลองมา คูนิสิตมี ๒,๘๖๒ คน ในปี ๒๕ เป็นปริญญา ตรี ๑,๔๖๘ คน ซึ่งเท่ากับ ๑๑% ของทั้งมหา- วิทยาลัย ซึ่งมีอยู่ ๑๕ คณะ ส่วนนั้นอาจไม่ คิดว่ามาก แต่ปริญญาโท ๑,๓๙๒ คน ซึ่งนับ เป็น ๒๕% ของทั้งมหาวิทยาลัยหรือ ๑ ใน ๓ อยู่ทีละคณะนี้ มากกว่านั้นอีกคือปริญญาเอก ๔๕% ของปริญญาเอกของทั้งมหาวิทยาลัยอยู่ที่ คณะครุศาสตร์ ก่อนข้างชัดว่าคณะครุศาสตร์ เป็นคณะที่ใหญ่ถ้าดูขนาดเทียบกับคณะอื่นแล้ว

ที่นี้อีกข้อมูลหนึ่งที่ค่อนข้างจะแปลกใจ ผมคิดว่าท่านคงอยากได้ข้อมูลหนึ่งบ่งชี้การ ต่อมนิสิตที่เรียงมาเป็นแถวนี้ นิตศาสตร์อันดับ สุกท้าย ครุศาสตร์รองสุกท้ายมีความหมายว่า อย่างไรท่านคงแปลเอาเองนะครับ แปลอย่าง หนึ่งที่จะให้สบายใจกับบอกว่าที่นี้ทำงานโดยมี ประสิทธิภาพสูงมาก ใช้งบประมาณน้อยแล้ว

ก็ผลิตได้ค่อนข้างดี ท่านแปลอย่างอื่นของท่าน เาเอง ผมไม่ว่าอะไร งบการวิจัยทั้งมหา วิทยาลัย ๗๓.๖ ล้านบาท ของคณะที่มีรายงาน อยู่ในมหาวิทยาลัย มีงานวิจัยอยู่ ๑๑ โครงการ ๔๕๙,๑๖๘ บาท เป็น ๐.๖% ของทั้งมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นมีทุนทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจาก ว่ามีนิสิตปริญญาโทและเอกค่อนข้างมากก็มีทุน ทำวิทยานิพนธ์มาที่นี้มาก ๒๒๐ โครงการเป็น เงิน ๖ แสนกว่าบาท เป็น ๓๙% ทั้งมหาวิทยา- ลัย แต่ถ้าเอา ๒๒๐ ไปหาร ๖ แสนแล้วได้ โครงการละ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท คงจะมี แหล่งทุนวิจัยเข้ามาสู่คณะนี้อีกมากพอสมควร ที่ไม่อยู่ในรายงาน อย่างไรก็ตามน่าจะคิดว่า ด้วยจำนวนคนที่มียู่มากที่สุดที่คณะครุศาสตร์ การวิจัยอาจจะยังน้อยไปหน่อย อันนี้ท่านอาจ จะว่าไม่ใช่ แต่ว่ามองดูจากตัวเลขเท่านั้นอาจ จะบ่งไปอย่างนั้น ก็เป็นจุดที่อาจจะต้อง พิจารณาว่าในอนาคตควรจะเป็นอย่างไร ความ จริงแล้วนี้ผลงานผลิตของบัณฑิตทั้งหลายที่เป็น ปริญญาโทและเอกก็มีอยู่มากทีเดียว ที่ออกไป จากคณะแห่งนี้

เมื่อมองปัญหาของมหาวิทยาลัยมีแง่คิด ก็คือ มหาวิทยาลัยอยู่ในรูปอะไร เมื่อวัน สถาปนามหาวิทยาลัยได้มีการวิเคราะห์กันเรื่อง นี้ แล้วก็มีมองออกมาว่ามหาวิทยาลัยบางแห่งใน

อดีตเป็นการถ่ายทอดความรู้ โดยคิดว่าความรู้นั้นเป็นมวล แล้วจับมวลความรู้เหล่านั้นถ่ายทอดไปให้คนที่รับความรู้ที่เป็นนิสัยของเรา และกลายเป็นบัณฑิต อันนี้อาจจะเรียกว่า College of dogma เราเชื่อว่า มีคัมภีร์ต่างๆ อยู่เป็นความรู้ มีความรู้ที่อยู่ในตำรา เราก็ถ่ายทอดวิธีการอย่างนี้ อยากจะใช้คำของฝรั่งที่เรียกว่า College of dogma ในประเทศตะวันตกลักษณะนี้เป็นมาตลอด ๒-๓ พันปี จนในระยะเวลาสัก ๑๐๐ กว่าปีมานี้มีการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแนวความคิดว่าไม่ใช่ตัวตน ความรู้ไม่เป็นมวล ความรู้นั้นจับต้องแล้วขยับอยู่ตลอดเวลา เป็นสัมพัทธ์ หมายความว่า ความรู้บางอย่างนี้จะจริงอยู่ในขอบเขตอันหนึ่ง พอเลยไปอีกจุดหนึ่ง ไม่จริงอีกแล้ว จะต้องมีส่วนสงสัย และปรับความรู้ที่อยู่ตลอดเวลา คือต้องเปลี่ยนมวลความรู้ให้กลายเป็นปัญญา เพราะฉะนั้น ตัวเป้าจริง คงไม่ใช่ตัวเป้าที่เรามีความรู้เป็นมวลแล้วถ่ายทอด มันคงเป็นการสร้างความสามารถที่จะใช้วิจารณ์ญาณ ความสามารถที่จะวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งต่างๆ ความสามารถที่จะรู้ว่าความรู้ไหนเป็นข้อเท็จจริง ไหนเป็นข้อจริง ในแง่ความจริงแล้ว ถ้าเรามองความจริงของธรรมชาติ มันก็มี ๒ ระดับ ระดับหนึ่งเรียกว่า truth หรือสัจธรรม อีก

ระดับหนึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เรามองเห็น ที่ฝรั่งเรียกว่า Fact น่าสังเกตเหมือนกันนะว่าคนไทยนี้เก่งกว่าฝรั่ง ฝรั่งใช้คำว่า "Fact" เราใช้คำว่า "ข้อเท็จจริง" แต่ว่ามีเท็จปนกันจริงอยู่เสมอ ในข้อเท็จจริง มีเท็จมากบ้าง มีจริงมากบ้างก็แล้วแต่ เพราะฉะนั้นใน Concept อันนี้อาจจะเรียกได้ว่า College of Inquiry เพราะฉะนั้นถ้าเราสอนคนเราอาจจะสอนในลักษณะ ๒ รูป รูปหนึ่งเรามีมวลความรู้อยู่ที่ถ่ายทอดให้นักเรียนไป นักเรียนก็รับไปกลายเป็นคนที่มีมวลความรู้ อันนี้ อีกรูปหนึ่งคือการที่สอนให้เขามีสิ่งที่เรียกว่า "ปัญญา" ผมคิดว่า แนวคิดของการที่จะต้องให้มหาวิทยาลัย สามารถจะสร้างคนที่มีปัญญานี้ คงจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเกิดขึ้นในอนาคต

ทีนี้ถ้ามองคณะเศรษฐศาสตร์ต่อ... ขอให้ตีความอันนี้เสียก่อน คณะเศรษฐศาสตร์เป็นสถาบันผลิตครูใช้หรือไม่ เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตออกมาเป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิตหรือไม่ เราน่าจะตอบคำถามอันแรกก่อนว่า What's business we are in? เราจะอยู่ในกิจการอะไร ตัวอย่างที่สำคัญอันหนึ่ง คือ การรถไฟทั่วโลก การรถไฟเป็นตัวอย่างของกิจการที่กำลังจะเจ๊ง ที่ใช้อย่างนี้ก็เพราะว่า การรถไฟเผลอมองตัวเองเป็นการเดินรถไฟ แล้วเคยก้าวหน้าเจริญรุ่งเรืองมาก

ระยะหนึ่ง ต่อมาแพ้กิจการอื่น ๆ ไม่สามารถจะดำเนินการต่อไปได้ รถไฟที่ไหน ๆ ในโลกนี้ขาดทุนทั้งนั้น ถ้าเปรียบเทียบอันนั้นกับกิจการของธนาคารจะเห็นชัดเลยว่า เมื่อก่อนกิจการของธนาคารเป็นกิจการฝากเงิน - ถอนเงิน แต่เดี๋ยวนี้ธนาคารแปรรูปของตัวเองไปเป็นกิจการอื่นอีกมากมาย ถ้ามองอีกตัวอย่างหนึ่ง บริษัทซิงเกอร์ บริษัทที่น่าสนใจ ถ้าบริษัทซิงเกอร์ยังขายจักรเย็บผ้าอยู่ บ้านนี้คงไปอยู่ที่ไหนไม่รู้ แต่ว่าจะเห็นได้ว่ามีตู้เย็น มีอะไรต่ออะไรออกมาเยอะแยะ เขามีความสามารถ เขารู้ว่าเขามีความสามารถในการที่จะทำเครื่องใช้ในบ้าน เขาก็ปรับตัวของเขาเอง ปัญหาว่า มหาวิทยาลัยหรือในกรณีนี้คณะคิดว่าตัวเองเป็นอะไร เป็นแหล่งผลิตบัณฑิตหรือถ้าเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตเท่านั้น ผมคิดว่าคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นี่อาจจะไม่ survive อันนี้คือโทษ ที่พูดตรงๆ อย่างนี้ ในเมื่อวิทยาลัยครูทั้งหลายผลิตการศึกษาบัณฑิตออกมาเป็นหมื่น ที่นี้ออกมาพันกว่าคน อีกไม่เท่าไรหรือหกที่นี้ก็กลายเป็น minority แล้วก็เรียกว่าสูญพันธุ์ก็ได้ คงไม่สูญหรอกแต่เป็น rare specie แต่ถ้าลองมองใหม่ว่าเราใช้อะไรเป็นสินค้า สินค้าของเราจะมีความหมายอยู่อย่างไร ก่อนข้างจะเห็นชัดว่าเราอยู่ได้ด้วยวิชาการ แง่คิดนี้บังเอิญเดิมผมไปคิดเรื่องของ

แพทยศาสตร์อยู่ ก็ถามว่า แพทยศาสตร์ทำอะไร แพทยศาสตร์นี่ก็เอาวิชาการมาขาย ขายโดยที่ให้บริการรักษาคนไข้ ก็ขายวิชาการมาสอนนักเรียนก็ขายวิชาการอีกก็เอาวิชาการมาสอน ที่นี้คณะเศรษฐศาสตร์จะถือตัวเองว่าเป็นแหล่งวิชาการได้หรือไม่ หมายความว่าวิชาการในทางศึกษาศาสตร์ เอาวิชาการนี้ไปใช้อะไร ค่อยว่ากันอีกทีหนึ่ง ถ้าตีความหมายอย่างนี้บทบาทของคณะเศรษฐศาสตร์อันนี้มี หรือ ฟังเห็นควรเป็นอย่างไร ถ้าบอกบทบาทปัจจุบันมันก็จะกระทบกันเปล่า ๆ ก็เลยมองเป็นอนาคตไปดีกว่า ว่าอนาคตมันจะเป็นอย่างไรได้บ้าง

ถ้าสมมติว่า บทบาทอันที่ ๑ ในสังคม คือ บทบาทของ Opinion Leaders หรือบทบาทของ Advocates อันนี้คงแปลกกันได้ต่าง ๆ Advocates ในรูปหนึ่งก็อาจจะบอกว่าเป็น Devils Advocates อย่างที่ผมกำลังทำหน้าที่อยู่นี้เป็นคนมาจากนรก แล้วก็มาเที่ยวชี้ใครต่อใครว่าเป็นอย่างไรกันแน่ หรือคล้ายกับว่าเป็นอัยการ ถ้าแหล่งวิชาการจะทำหน้าที่ไปชี้ นำสังคมนี้ ในการไปชี้ นำสังคมก็ชี้ว่ามันไปอย่างไร มีสิ่งใดที่ควรระวัง ทิศทางไหนที่จะพึงไป ถ้าคณะเศรษฐศาสตร์นี้ทำหน้าที่ในการชี้บอกว่า การศึกษาของชาติควรจะเป็นไปอย่างไร มีสิ่งใดที่ควรระวัง มีสิ่งใดที่พึงจะพัฒนา

ผมคิดว่าคณะเศรษฐศาสตร์ก็คงจะยึดถือและบอกได้ว่า ในระยะที่แล้่วมานี้ได้ทำหน้าที่นี้อย่างพอสมควรทีเดียว กิจกรรมทั้งหลายที่อยู่ในวงการศึกษาก็ปัจจุบันเป็นผลของอาจารย์และงานที่นี้อยู่ไม่น้อย เพราะฉะนั้น ในรูปนี้หน้าจะต้องมองว่าเป็นบทบาทอันสำคัญ บทบาทเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยความจริงใจ แหล่งวิชาการจะต้องไม่ชี้หน้าไปในทางที่ผิดพลาด หรือเป็นการหลอกลวง ผมคิดว่าการอภิปรายที่นี ในระยะ ๒ วันที่แล้่วมานี้ ก่อนข้างจะชี้ไปในทางนั้นว่าระวังตัวเองไม่ให้ชี้หน้าไปในทางที่ผิดพลาด หัวข้อที่เขียนไว้ว่า “การศึกษาเสียเงินเปล่าหรือลงทุนระยะยาว” “การลอกฝรั่งมาโดยไม่เหมาะสม” เหล่านี้คงจะมองในเชิงการชี้หน้าสั่งคม ผมคิดว่าในเชิงแนวคิด แนวทางและหลักการ คณะเศรษฐศาสตร์น่าจะมีบทบาทอยู่ไม่น้อย มีหลายคนบอกว่าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยคือ วิจัย ก็คงจะมีบางคนรู้สึกว่ามีอคติ เพราะผมคงต้องเป็นคนสนับสนุนการวิจัย ถ้าเราบอกว่ามหาวิทยาลัยเป็นแหล่งวิชาการแห่งหนึ่งนี้คงเป็นการสร้างสมให้เกิดวิชาการ เพราะมันไม่ได้เกิดขึ้นในสุญญากาศ ต้องหามาและวิชาการในรูปที่เรากำลังมองนี้ เป็นวิชาการที่ต้องเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา จะต้องปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ผู้ที่มีความรู้ที่ล้ำสมัยก็เสมือนกับผู้ไม่รู้ ในโลกซึ่งความรู้เปลี่ยนไปเร็วมาก

กระบวนการบุกเบิกแสวงหาความรู้ อาจจะเป็นตั้งแต่การนำเข้ารวมถึงนำเข้แนวความคิดนำเข้วิธีการและนำเข้อะไรทั้งหลาย ท่านลองคิดว่า เราปิดประตูเสีย ไม่นำเข้ เราก็กลายเป็นพม่า คือเราไม่ต้องเจริญ เราคงจะฉลาดพอที่จะเอาความรู้ ความสามารถของคนอื่นมาใช้ แต่ว่าเมื่อมาใช้ ก็จะต้องมีส่วนที่ ๒ คือกระบวนการเลือกหรือกระบวนการกลั่นกรองที่ท่านว่ากันว่าลอกฝรั่งในการอภิปรายเมื่อวันก่อนนี้ คงไม่ใช่ว่าอยากจะให้เอาของฝรั่งเข้ามา แต่ว่าเลือกอย่างไร กลั่นกรองอย่างไร แล้วก็ทำอะไรถึงจะตัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเรา เรากำลังมีปัญหาพอสมควรในเรื่องวิชาการ ส่วนหนึ่งก็คือ วัฒนธรรมไทยในเรื่องความเกรงใจ ซึ่งอาจจะมึบทบาทสำคัญในเรื่องของการเลือกและกลั่นกรอง เราจะเกิดปัญญาของเรา เราจะเอาพุทธธรรมเข้มาใช้ อย่างไรจึงจะทำให้เกิดวิจารณ์ญาณได้โดยไม่ต้องเสียบุคลิกหรือเอกลักษณ์ของเราใช้วิจารณ์ญาณไปด้วย เกรงใจไปด้วย ส่วนนี้คงทำได้แน่ ๆ ที่นี้เราจะทำอะไรในเรื่องของการนำวิชาการมาให้เป็นบริการทางวิชาการแก่สังคม ท่านที่ ๓ ก็คือ ผลิตภัณฑ์วิชาการ ทั้งหมดนี้คือบทบาทของแหล่งวิชาการ ถ้ามองดูจริงๆ แล้วยังมีบทบาทที่ ๔ อย่างในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ตั้งปณิธานไว้แล้ว เป็นปณิธาน ๔

อย่าง อย่างที่ ๔ คือศิลปวัฒนธรรม ถ้าแปลความหมายบทบาทหน้าที่หรือศิลปวัฒนธรรมไปในทางหนึ่ง คือ เล่นสงกรานต์ หรืออะไรก็ไปรูปหนึ่ง แต่ถ้าแปลอีกรูปหนึ่งว่าวัฒนธรรมตรงนี้เป็นอย่างไรในทางวิชาการแต่ละด้านหรือรวม ๆ จะชี้ นำสังคมไปทางใด อนาคตของครุศาสตร์ชี้ไปในทางไหน มันปนกันอยู่กับเรื่องการหาความรู้ การใช้ความรู้ การเอาความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ที่นี้มาตีความ “นักวิชาการ” การผลิตนักวิชาการคิดว่าเราคงจะมองว่าการผลิตครุครุศาสตร์บัณฑิต แต่มาคุยอีกทีว่าคืออะไรกันแน่ ก็คือผู้ที่จะไปปฏิบัติวิชาชีพนั้น ๆ จะเรียกว่า Practitioner ของวิชาชีพนั้น อันนี้ผมเทียบเคียงกรณีของท่านกับกรณีแพทย์ ซึ่งผลิตถูกท่านก็ถือว่าเขาเองก็แล้วกัน สำหรับครุศาสตร์ Profession เป็นครู ถ้าเราผลิตคนเหล่านี้ คนเหล่านี้ไปทำงานได้หรือไม่ ใช้การได้หรือไม่ แน่นนอนอันนี้ก็คงเป็นเป้าชัดเจนน่าหนึ่ง แต่เป้าแค่นี้พอหรือไม่ และเป้าแค่นี้มันจะเกณฑ์คุณสมบัติอื่น ๆ เข้ามาอีกแยะพอสมควร แต่ว่าก่อนที่จะพิจารณาในเกณฑ์คุณสมบัติอื่น ๆ ผมคิดว่าน่าจะลองพิจารณาดูว่า ถ้าพูดถึงครูอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมด แล้วก็เหมือนกับมองไปในทะเลทรายก็เห็นปิรามิดอยู่ เปรียบได้กับ Man-power ทางด้านการศึกษา จะมีคนอยู่แยะเลยในระดับ

ต่าง ๆ ในลักษณะต่าง ๆ เป็นปิรามิด ปัญหาที่ครุศาสตร์จะต้องมองก็คือว่า บทบาทของครุศาสตร์ในการผลิตเอาบุคคลไปไว้ในส่วนไหนในระบบ ในปิรามิดอันนี้ คนบางคนจะทำหน้าที่บางอย่าง profession เดียวกันนั้นมี profession อยู่ในหลายรูปแบบ ครุศาสตร์บัณฑิตจากที่นี่จะอยู่ตรงไหน จะอยู่ที่ตัว sphink ที่นั่งเฝ้าปิรามิดอยู่ หรืออยู่ในตัวปิรามิด ถ้าอยู่ในปิรามิด อยู่ตรงไหนในปิรามิด อันนี้แน่นอนที่นี้คงผลิตจำนวนน้อย เพราะฉะนั้นคงไม่อยู่ที่ฐานของปิรามิด ถ้าผลิตแล้วไปอยู่ที่ฐานของปิรามิด น่ากลัวจะไม่คุ้ม ปัญหาว่าสิ่งที่ต้องการผลิตที่เรียกว่า นักวิชาการ คืออะไร สิ่งหนึ่งที่จะออกมาก็คือ Leader เป็นผู้นำในสาขาวิชานั้น พูดอย่างนั้นก็คงแสดงใจกันมาก ๆ เลย แต่ว่าคำว่าผู้นำในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าจะต้องเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้า เป็นอะไรต่ออะไรทั้งหลาย แต่ลักษณะของ Leadership นี้จำเป็นสำหรับบุคลากรระดับหนึ่งในทุกวงการ เช่นในการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศ ในปัจจุบันนี้เรื่องของการสาธารณสุขมูลฐานเรื่อง การมีสุขภาพดีถ้วนหน้าก็ดี ตอนนี้องค์การอนามัยโลกวิเคราะห์ออกมาแล้วว่า จุดที่เป็นปัญหาหลักอันหนึ่งในการที่พัฒนาเรื่องนี้ไม่ขึ้นก็คือ การขาด leadership ในที่นี้เป็น Attribute ชนิดหนึ่งที่ทำให้คนสามารถที่จะร่วมกันทำงาน

กับคนอื่น สามารถชักจูงคนอื่น บางคนนี้อาจจะมองดูในขณะนี้ หรือที่ไหน ๆ ก็ตามเถอะ จะมีบางคนเป็น Leader โดยไม่ต้องเป็นหัวหน้าหรืออก แต่เป็น Leader สภาพเป็น Characteristic อย่างหนึ่ง ซึ่ง Ron Richard ที่ Center for Educational Development มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ เมื่อวันก่อนนี้เขามาที่คณะแล้วคุยกันว่ามันเป็น Attribute บางอย่าง เป็นคุณสมบัติบางอย่าง คุณสมบัติของการที่ไม่ยึดมั่นถือมั่น คุณสมบัติที่ลึกลับตลกลอง อาจจะเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการเป็น Leader ลักษณะเหล่านี้ ได้ถามเขาว่ามันเป็นมาโดยกำเนิดหรือเปล่า เขาก็บอกว่ามีอยู่บางส่วนที่คงจะเป็นอยู่ในกำเนิด เพราะคนบางคนนี้เป็นไม่ได้หรืออก แต่ว่าจะมีแยะเลยที่เป็นอยู่ข้างใน แต่ไม่มีโอกาสที่จะฝึก ไม่มีโอกาสที่จะพัฒนา เพราะฉะนั้น Leadership ที่พัฒนาได้เห็นมี ๒ elements ปนกันอยู่ในนั้นว่าคนนั้นมี Temperament ที่จะเป็น Leader หรือไม่ เรามีสัตว์ทดลอง ก็พอจะได้ว่าสัตว์ทดลองนั้นมี Character ในสมองที่บ่งว่าจะมี Leadership function อยู่ ขณะเดียวกันมี Training อยู่ในนั้น ทั้งนี้ที่คณะครุศาสตร์มีกระบวนการคัดเลือกคนมาเพื่อนำคนไปสู่ระดับนั้นหรือไม่ มีการปลูกฝังให้คนเหล่านั้น ทำให้ Attribute ที่ตัวเองมีอยู่มีความสามารถที่จะเป็นอย่างนั้นหรือไม่ หรือ

ตั้งใจอยากให้เป็น Leader หรือเปล่า นี่คือปัญหาใหญ่

อีกส่วนหนึ่งคือ เป็นนักพัฒนา มีหลายคนทีออกไปปฏิบัติงานแล้วระบบมันเป็นอย่างไรก็ทำไปตามระบบ มีหลายคนทีไปถึงตรงนั้นแล้วก็บอกว่าระบบมันก็อยู่หรืออก แต่ก็ยังต้องทำอะไรให้มันดีกว่าเก่า สภาพเป็นสภาพซึ่งถ้าจะเอาคนของเราไปไว้ในระดับหนึ่งคงจะต้องเป็นนักพัฒนา นักพัฒนามองอีกรูปหนึ่งในทางภาษาพัฒนาเขาเรียกว่าเป็น Change Agent จะไปเป็นครูชั้นประถม แต่ไปเป็นครูชั้นประถมที่เป็น Change Agent อยู่ในกิจกรรมของโรงเรียนเล็กแห่งนั้นมันก็ทำได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นว่า Change Agent นี้ต้องไปทำปฏิวัติหรืออะไรนะครั้น เพราะฉะนั้นมันเป็น Character ภายในลักษณะของนักวิชาการ อันนี้ก็จะเป็น Teacher อันนี้มาจากทางด้านสาธารณสุข เราสอนหมอ และก็บอกว่าคุณสมบัติในอนาคตของแพทย์คงจะต้องไปเป็นครูด้วย ไม่มีทางเลี่ยงการเป็นครู เพราะการไปทำงานต้องไปทำงานเป็นทีม เพราะฉะนั้นต้องสอนเพื่อนบ้าง สอนผู้ใต้บังคับบัญชาบ้าง อะไรต่ออะไรทั้งหลาย เพราะฉะนั้น ถึงท่านจะเป็นครูโดยตรงในสายอาชีพ แต่ท่านเป็นครูสอนเพื่อนได้หรือเปล่า ท่านเป็นครูสอนคนที่อยู่ข้างเคียงได้หรือเปล่า คุณสมบัติอีกคุณสมบัติหนึ่งที่นอกเหนือ

จากวิชาชีพ คือการที่เป็น Teacher ภายใน Character ของตนเอง

อันดับสุดท้ายคือ การเป็น Researcher เขาบอกมีมนุษย์อยู่ 2 ประเภท ประเภทหนึ่งเป็นประเภทชอบเชื่อ เพราะฉะนั้นคือมีระบบอะไรอยู่ที่เขาชอบเชื่อยอมตามเสมอ หรือว่าคู่กับชอบเชื่อก็คือ คนที่มีวินัย ถ้าเขาเอา ๒ ก็เป็น ๔ ทุกครั้งไป แต่ว่าคนบางคนที่อาจจะไม่อยู่ในวินัย การเรียกร้องให้เขาอยู่ในวินัย บอกว่าต้องมีวินัย แต่จริง ๆ แล้ว แปลว่าทำตามกฎโดยไม่ต้องคิด เราอยากได้คนของเราเป็นคนทำตามกฎโดยไม่ต้องคิดหรือเปล่า หรือว่าสงสัยกฎ ว่ากฎมันถูกหรือเปล่า ถ้ากฎมันไม่ถูก เราก็ต้องไปแก้กฎ คนเหล่านี้คือคนที่มีการ Inquiry ที่จะต้องไปสงสัย หาทางทำให้ดีขึ้น อาจจะสรุปไว้ตรงนั้นว่า นี่คือนักวิจัย จริง ๆ แล้วท่านต้องการนักวิชาการชนิดนี้หรือเปล่า ถ้าท่านต้องการนักวิชาการชนิดนี้ กระบวนการผลิตจะต้องเป็นอย่างไร จะทำให้เกิดขึ้นได้หรือไม่ นี่เป็นเพียงตุ๊กตาตัวหนึ่งนะครับว่า บทบาทของคณะนี้อาจนำไปสู่คนในปีรามิด ในส่วนนั้น

มองดูว่าคนที่เราต้องการเป็นอย่างไร แน่นอนแหละครับว่าต้องมี element หลายอย่าง element หนึ่งนี้เป็นความรู้ แน่นอนจะ

ไม่มีความรู้คงไม่ได้ แต่ถ้ามีแต่ความรู้เท่านั้น น่ากลัวจะไม่พอ ถ้ามีแค่เงินไม่พอก็ต้องมีมากกว่านั้น จะต้องมีความรู้ด้วย จะแปลปัญญาว่าอะไรก็แล้วแต่นะครับ ภาษาอังกฤษก็คงแปลว่าเป็น Wisdom Wisdom คืออะไร ก็คงว่ากันไปได้ แล้วก็ต้องใช้งานได้ด้วย และต้องมี element อื่น ความเป็นคนบ้าง ความเป็นผู้ที่มีคุณธรรมบ้าง อะไรต่ออะไรอีกเยอะ แล้วแต่ใครจะใส่ในแง่ไหน ในแต่ละสาขาวิชา element ที่ใส่อาจจะไม่เท่ากัน element เหล่านี้ก็จะถูกกำกับว่า การผลิตของเรามุ่งสนองอะไร สนองความต้องการของบุคคล สนองความต้องการของตลาดแรงงาน หรือสนองความต้องการของสังคม ภาพตัดขวางอันนี้คงจะเป็นเรื่องของนโยบายการผลิตบัณฑิต แล้วก็ในปัจจุบันเป็นอย่างนี้ ในอดีตเป็นอย่างไร ในอนาคตจะเป็นอย่างไร อันนี้เราอาจจะเห็น ตัด cross section แล้วดูได้ จะเห็นว่ามันเป็น dynamic มันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และถ้าเราสามารถมองปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่ในนั้นได้ อาจจะมองเห็นว่าจุดยืนของเราอยู่ตรงไหนในปัจจุบัน อันนี้ที่เล่ามาเป็นการพิจารณาถึงเศรษฐศาสตร์ในฐานะมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะที่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะคณะที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ แต่ว่าเศรษฐศาสตร์ได้เปรียบแห่งอื่น ๆ คณะอื่น ๆ ที่อยู่ในมหาวิทยาลัย คณะ

เศรษฐศาสตร์เล่นในศาสตร์ของศาสตร์อันนี้เป็น Science of Science หมายความว่าอย่างไร หมายความว่าเป็นการศึกษาในเรื่องปัญญาของมนุษย์

ถ้ามองดูว่าในโลกนี้ ในปัจจุบันมีหลายคนบอกว่า เรากำลังเข้าสู่ยุคอีกยุคหนึ่ง เรามียุคปฏิวัติเกษตรกรรม ที่มนุษย์จะสามารถควบคุมการใช้ดินใช้น้ำ ทำให้เกิดผลผลิตทางเกษตร แล้วก็ทำให้มนุษย์เจริญขึ้นมา เมื่อ ๒๐๐-๓๐๐ ปีที่แล้ว มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้เราทำของที่มาจากธรรมชาติมาผลิตเป็นสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เอาความรู้มาทำเครื่องจักร ให้นำเครื่องยนต์อะไรต่ออะไรทั้งหลายบ้าง สิ่งประดิษฐ์ทั้งหลายรวมทั้งพลาสติก อะไรต่ออะไรก็แล้วแต่ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาทำให้ชีวิตของเราดีขึ้น ง่ายขึ้น แต่มาถึงจุดนี้ปฏิวัติที่สองนั้นเกือบจะเป็น Modern ของมนุษย์แล้ว แทนที่จะเป็นเครื่องใช้ ประเทศไทยกำลังอยู่ในลักษณะอย่างนั้น การเกษตรเพิ่มมากขึ้นนี้ เราขายไม่ออก ไปถามคนที่บางปะกงว่าทำไมไม่ปลูกข้าวมากขึ้น เขาบอกยิ่งปลูกมากยิ่งขาดทุน เพราะมันขาดทุนอยู่แล้วในการผลิต ขายไม่ออก ราคาดันตก ถ้าบอกว่าอุตสาหกรรมไปทางไหน เราก็น่าจะกลัวจะบอกว่ากำลังจะแย่เหมือนกัน ทำสิ่งทอก็ขายไม่ออก ทำรองเท้า

ก็ขายไม่ออก เพราะราคามันตกไป แข่งกันในตลาดโลก เห็นในตลาดโลกเขากำลังเข้าสู่ยุคใหม่อีกยุคหนึ่ง เขาเรียกว่ายุคสังคมข้อมูล (Information Society) หรือว่าสารสนเทศของสารสนเทศ อะไรก็แล้วแต่ นะครับ ในยุคนี้มีผลผลิตที่สำคัญ คือ บริการ บริการซึ่งเกิดขึ้นจากข้อความรู้ต่าง ๆ เพราะฉะนั้นต่อไปนี้ ตัวความรู้เป็นผลผลิต และความรู้เหล่านี้ใช้ประโยชน์ได้ ถ้ามองดูว่าประเทศไทยกำลังขายอะไรอยู่นะครับ เห็นชัดก็เรื่องการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวนี้เป็นสินค้าชนิดหนึ่ง เพราะว่าเราเอาวัฒนธรรมเก่าแก่ เอาวัดของเราขึ้นมาขายแต่ว่าขายนี้ไม่เสียหายเท่าไร เพราะว่าใช้ตามองเท่านั้น เขาก็มามองธรรมชาติบ้าง มองทะเลที่เกาะภูเก็ตบ้าง มองภูเขาบ้าง ก็เราขายอันนั้นไป นอกจากนั้นเราก็ขายคน โดยเฉพาะมนุษย์ผู้หญิงของเราก็เอาไปขายเขาเหมือนกัน อันนี้คือสิ่งที่เราขาย เราควรจะขายอย่างอื่นหรือเปล่าที่เป็นบริการ ผมคิดว่าสิ่งหนึ่งที่เห็นชัดเลย ถ้ามีคนต่างประเทศมารักษาที่เรา แน่นนอนเราขายบริการคนพม่า คนเนปาลมารักษาที่เมืองไทย เราก็ขายบริการทางการแพทย์ เราก็ขายวิชาของเรา ถ้าเขามาเรียนกับเรานั้นก็จะเป็น สินค้าออกอันสำคัญ เดียวนี้เราไปซื้อมาจากที่อื่น ซื้อบริการเหล่านี้จากที่อื่น ถึงเวลาแล้วหรือยังที่มหาวิทยาลัยของเราจะเอาไอ้นี้ขาย จะขายสิน-

ค่าที่เป็นวิชาการของเรา เพราะฉะนั้นครุศาสตร์
ได้เปรียบตรงที่เป็นศาสตร์ของศาสตร์

ในบรรดาศาสตร์ในยุคใหม่ ในยุคของ
Information Society เขาบอกว่ามีศาสตร์อยู่
๒ ประเภท ศาสตร์หนึ่ง คือ ศาสตร์การใช้งาน
อย่างแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เขาเอา
ศาสตร์ไปใช้งานไปสร้างบริการ สร้างทำให้
ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีศาสตร์อีกศาสตร์
หนึ่ง คือ ศาสตร์ของศาสตร์นั่นเอง และการ
พัฒนาในระยะหลังนี้เป็นการพัฒนาศาสตร์ของ
ศาสตร์ ศาสตร์ของศาสตร์อันหนึ่งคือศาสตร์
ของการหาความรู้ได้แก่ Research Methods
Research Methodology พัฒนาไปอย่างมาก
ส่วนนั้นเป็นศาสตร์ของศาสตร์อีกส่วน
หนึ่งคือศาสตร์ของการขยายความรู้ให้คนอื่นรู้
อย่างนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน เหล่านี้
เป็นศาสตร์ของศาสตร์แท้ ๆ ศาสตร์อีกอันหนึ่ง
คือทำให้คนอื่นคนหนึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้วย อัน
นี้คือศาสตร์การศึกษา เพราะฉะนั้น ศาสตร์การ
ศึกษานี้เป็นศาสตร์ของศาสตร์ มันเป็น base
ของสังคมใหม่ ถ้าบอกว่าในยุคต่อไปศาสตร์
คืออะไร มันจะมีศาสตร์ของศาสตร์นี้เป็น base
จะเห็นเลยว่าทุกสาขาวิชาต้องใช้ศาสตร์ของ
ศาสตร์ ถ้ามองไปในอนาคตแพทยศาสตร์ คง
ต้องมาพึ่งครุศาสตร์ว่าทำอย่างไร ทั้งนี้เพราะ
ครุศาสตร์ develop Educational Technology
และ Educational Psychology ๒ ตัวนี้ มัน

อาจจะมีตัวอื่นตามมาอีกนะครับสอนอย่างไร
ทำอย่างไร ประเมินอย่างไร อะไรต่ออะไร
จิตวิทยาทั้งหมดเหล่านั้นเป็นศาสตร์ เมื่อก่อนนี้
เราเล่นมวยวัด เคี้ยวมันมวยมีครู แล้วก็ทำ
ต่าง ๆ นี้ช่วยทำให้เราสำเร็จ Psychology เขา
บอกว่า Attention spore ของเราเป็นเท่านี้
เด็กจะเรียนนี่เรียนอย่างนี้ ถ้าหลอกล่ออย่างนี้
แล้วถึงจะดี มีคนบอกเราว่าเราก็นั่งดูโทรทัศน์
กลางคืน ที่เล่นเกมส์ทั้งหลายนะ เราก็อุดคูดูอยู่
ได้ทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้ถูกบังคับให้เรียน ทำไมเรา
ไม่เอาวิธีนั้นมาสอนในโรงเรียน โดยใช้
Psychology อย่างนั้น ทำไมทั้งที่เราอยู่เราก็นั่ง
ทำไม่ได้ เราก็นั่งทำ ทั้งหมดเหล่านั้นเป็น
Development เป็นความเข้าใจธรรมชาติ

ผมคิดว่าโดยที่มันเป็นศาสตร์ของศาสตร์
นี้ มันพื้นฐานของศาสตร์อื่น มันทำให้ศาสตร์
อื่นมีคุณภาพดีขึ้น ทำให้ศาสตร์อื่นมี Efficiency
หมายความว่าทำแล้วได้ผลมากขึ้น มีประสิทธิ-
ผลดีขึ้น เคี้ยวผมมองมาจากทางด้านแพทย-
ศาสตร์นี้ผมเห็นชัด เราผลิตแพทย์เรารู้เลย
ทำลำบากมากเลย เราจำเป็นต้องมาพึ่งทางนี้
บอกว่า อาจารย์จะสอนทำอย่างไร จะมาตั้ง
หลักสูตรทำอย่างไร จะสอบทำอย่างไร ผมยก
ตัวอย่างนะครับ คำถามอันนี้ขอโทษที่เขียนมา
ไม่ชัด สร้างความสามารถในการตัดสินใจนี้
สร้างอย่างไร ผมต้องมาพึ่งท่านว่าจะให้ผม

สร้างความสามารถในการตัดสินใจให้แพทย์ หรือให้วิศวกรนี้ทำอย่างไร Technology ตรงนี้เป็นอย่างไร สร้างความสามารถในการสร้างวิจารณ์ การเสริมสร้างวิจารณ์นี้ทำอย่างไร การสร้างความใฝ่รู้ การพัฒนาการใฝ่รู้ การสร้างคุณธรรม การพัฒนาความเป็นผู้นำ สิ่งเหล่านี้ต้องมี Technology เข้ามาช่วย ถ้าจะเรียกว่า Technology นะครับในที่นี้แล้ว Technology ในอนาคตคงเป็น Soft Technology อย่างที่เราว่านี่จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ใครจะช่วย ถ้าท่านเป็นเจ้าของศาสตร์ของศาสตร์นี้คงต้องช่วยในเรื่องของ Student Assignment อย่าง Formative Evaluation ทำอย่างไร ผมต้องการไม่ใช่ต้องการวัดผลนักเรียนของผมเพื่อให้ตก ผมต้องการจะวัดว่านักเรียนแพทย์นี้เรียนออกมาแล้วเขาเจริญเติบโตสักแค่ไหน เขาเติบโตตามจังหวะที่ควรหรือไม่ ท่านมาช่วยผมวัดได้อย่างไร ผมต้องการวัดว่าเขาตัดสินใจในการแก้ปัญหาคนไข้ วิธีคิดที่อยู่ในหัวของเขานี้คิดถูกหรือเปล่า เขาข้ามขั้นตอนหรือเปล่า เขาคิดไม่ประณีตไปสักขั้นไหน จะวัดได้อย่างไร วัดไม่ได้ ผมก็ไปวัดความจำ ผมก็เหลือวัดความจำอยู่ในปัจจุบัน ผมอาจต้องพยายามของผม แต่ผมไม่ใช่เจ้าของศาสตร์ ในฐานะเจ้าของศาสตร์นี้ ผมก็ถึงหวังว่าท่านจะมาช่วยในส่วนนั้น การ

พัฒนาคนอาจารย์ การพัฒนาวิชาชีพทำอย่างไร การศึกษาต่อเนื่องทำอย่างไร การศึกษาต่อทั้งชีวิตทำอย่างไร Re-education ของคนทำอย่างไรเมื่ออายุมากแล้วนะครับ

อันสุดท้ายผมเอ๋ยไปถึงแล้วก็ บทบาทของการเข้าสู่ยุคใหม่ โดยการใช้วิชาการสำหรับส่งออกเป็นแหล่ง อันนี้ผมได้มาจากว่ามีทีมออสเตรเลียทีมหนึ่งเป็น Mission เรื่องการค้า และบอกว่าขอมาพบมหาวิทยาลัย และบอกว่าคุณ Mission การค้านะ คุณมามหาวิทยาลัยทำ เขาบอกว่าที่โน้นมี Courses อะไรอยากให้เราของเราไปเรียน เห็นชัดเลยว่าเขาเอามาขาย ชัด ๆ เอา Courses ของเขามาขายให้คนของเราไปเรียน พอเราไปเรียนเขาก็ไม่ได้ให้ทุน ก็ต้องเอาทุนเราไป ก็แสดงว่าเราไปใช้เงินที่บ้านเขา เห็นชัดว่าเป็นการใช้วิชาการเป็นสินค้าออก ถึงเวลาเมื่อไหร่เราก็ไปคัทหน้ายุคใหม่ของโลกได้ มิฉะนั้นเราก็ต้องไล่ตามเขาอยู่ตลอดเวลา

ผมอยากจะขอจบลงตรงนี้ โดยคิดว่า คณะครุศาสตร์เป็นคณะที่เก่า เป็นคณะที่มีทรัพยากรอย่างมากในเชิงบารมี ในเชิงท่านผู้รู้ ในเชิงนักคิดทั้งหลาย มีอยู่ที่นี้อย่างมากมาย ผมเชื่อว่าศักยภาพของท่านนี้ มีที่จะแผ่กออก สู้กับคำท้าทายเหล่านี้ ปัญหาที่ว่าท่านจะสู้หรือไม่ ขอขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์

ท่านคณบดีและท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ก่อนอื่นดิฉันขอให้คะแนนการอภิปรายของท่าน อาจารย์นายแพทย์จรส นะคะว่า ถ้าท่าน สอน สอนนี้ท่านได้คะแนนเต็ม เพราะว่าท่านใช้ โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ถูก ต้องทุกประการทำให้ยืนยันความเชื่อของดิฉัน ว่า ขณะนี้ถ้าหากจะดูว่าการสอนระดับอุดม ศึกษาที่ก้าวหน้าจะดูที่คณะไหน มีคนบอกดิฉัน ว่าให้ไปดูที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย

ดิฉันต้องขอขอบ พระคุณคณะผู้จัดที่ให้ โอกาสดิฉันมาพูดถึงคณะครุศาสตร์อีกเป็นครั้งที่ ๓ ดิฉันได้มองครุศาสตร์ด้วยแว่นที่ใสและ ชื่อตรงตลอดมา ที่ต้องพูดเช่นนี้ก็เห็นจะต้อง อารัมภบทหนึ่งว่า ตัวดิฉันเองนั้นมีชีวิตอยู่ ๒ ชีวิต คือการมีชีวิตคนมีชีวิตครู ถ้าฉันอายุ ชีวิตที่เป็นเกิดมาเป็นคนขณะนั้นกำลังจะครบ ๕๕ แต่ถ้าจะนับชีวิตครูเป็นปีที่เป็นปี ๓๒ ดังนั้น คณะครุศาสตร์จึงเป็นสถาบันแม่ซึ่งทำให้ดิฉัน ดิฉันมีชีวิตครูมาเป็นปีที่ ๓๒ นี้ดิฉันมอง สถาบันนี้ด้วยความรักและความหวังดี ก็ขอ กราบเรียนว่าอะไรก็ตามที่เป็นสิ่งที่ดีที่คณะ- ครุศาสตร์ได้ทำดิฉันนั้นก็ถือว่ามีส่วนที่จะรับ ชอบในสิ่งนั้น และถ้ามีสิ่งใดที่ยังเป็นที่พอใจ

ตัวดิฉันก็มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบในสิ่งนั้นเช่น เดียวกัน เพราะว่าดิฉันจะแยกตัวออกจาก คณะครุศาสตร์ ซึ่งจุดดีและจุดด้อยโดยที่ตัวเอง ไม่รับผิดชอบบนนั้นคงจะทำไม่ได้

บทบาทของคณะครุศาสตร์ก็ได้แก่ บทบาทในการผลิตบัณฑิต การทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม การบริการสังคม ซึ่งในการผลิต บัณฑิตนั้นก็จะต้องครอบคลุมถึงการสอน และการวิจัยต่าง ๆ คณะครุศาสตร์นั้นเป็นคณะ ที่มีความพร้อมทางด้าน บุคลากรมากเหลือเกิน เป็นความพร้อมที่เกินพร้อมเสียด้วยซ้ำไปเมื่อ เทียบกับคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในความพร้อมเหล่านี้เวลาที่เรได้มองการทำงานของเราตั้งแต่ต้นมันเกิดคำถามหลายคำถาม ที่เดียว ยดตัวอย่างเช่นถ้าเราดูในแง่ของการ ผลิตบัณฑิต คือในแง่ของการจัดหลักสูตรและ ในแง่ของการสอนการวิจัย ทุกคนคงจะเข้าใจดี ว่าคณะครุศาสตร์นั้นเล่นทางหลักสูตร ระดับ บัณฑิตศึกษาคือปริญญาโทและปริญญาเอก เราจัดหลักสูตรระดับปริญญาตรีเป็นเพียงหลัก สูตรสาธิต คือเป็นการจัดหลักสูตร เพื่อแสดง ให้เห็นว่าหลักสูตรปริญญาตรีที่ดีคืออย่างไร สิ่งนี้ดิฉันยืนยันได้ว่าตั้งแต่เป็นอาจารย์ใหม่ ๆ เลยทีเดียวที่ได้รับแนวคิดหลักสูตรปริญญา

ครั้นนั้นเป็นหลักสูตรสำหรับสาธิต เมื่อ ๕ ปีที่แล้วในบทความเรื่อง “หลักสูตรคณะครุศาสตร์ ความหวังที่เห็นอยู่หรือไม่” ดิฉันได้เรียกร้องว่าขอให้เราปลดแอกจากการติดยึดกับหลักสูตรที่เราเอาแนวคิดของต่างประเทศมาจัดการฝึกหัดครู นั่นก็คือการที่เรายึดอยู่กับการแบ่งหลักสูตรออกเป็น ๔ หมวดวิชาคือ หมวดการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาครู และหมวดวิชาเลือกเสรีใด ๆ เลย ดิฉันได้เรียกร้องว่าคณะครุศาสตร์ซึ่งเป็นคณะที่มีจอมยุทธจักรแห่งวิชาหลักสูตรมากมายเหลือเกิน ขอให้เราได้เป็นผู้นำในการที่จัดหลักสูตรการฝึกหัดครูโดยก้าวพ้นออกจากกรอบตายตัวนี้ เราได้พบปัญหามากมายเหลือเกินที่แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตที่จบออกไปจากหลักสูตรลักษณะนี้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กไทยและสังคมไทย ในบทความนั้นดิฉันได้เสนอว่าขอให้คณะครุศาสตร์จัดหลักสูตรโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย พระพุทธศาสนา และความต้องการของสังคม นั่นคือ หลักสูตรการฝึกหัดครูน่าจะเป็นลักษณะบูรณาการของ ๓ องค์ประกอบคือ

๑. หมวดที่ว่าด้วยคุณธรรมและบุคลิกภาพ
๒. หมวดที่ว่าด้วยการศึกษาปฏิบัติไม่ว่าจะ

เป็นการปฏิบัติงานวิชาชีพครูหรือในแง่ของการบริการสังคม

๓. หมวดที่ว่าด้วยทฤษฎีของศาสตร์ทางการศึกษา ดิฉันต้องการมองเห็นว่าได้มีลักษณะบูรณาการของ ๓ กลุ่มนี้ อย่างไรก็ดี สักส่วน ๓ กลุ่มนี้ อย่างไรก็ดี สักส่วนผสมกลมกลืนและสมดุลกัน ดิฉันมีความเชื่อในเรื่องนี้ และเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ดิฉันได้เรียกร้องว่า ขอให้เรายกหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัยมานัก ขอให้เรายกหลักสูตรการเปลี่ยนแปลง ถ้าเราจะจัดหลักสูตรฝึกหัดครูเช่นนี้ขึ้นมา ขอให้เราได้มีความกล้าทางวิชาการที่เราจะเสนอการจัดตามแนวใหม่ ปีนี้เป็นปีที่ ๖ ที่ดิฉันได้พยายามดูแลแล้ว เรายังมิได้เคลื่อนไหวในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นไม่ว่าเราจะปรับปรุงหลักสูตรคณะครุศาสตร์กี่ครั้งก็หน เราจะต้องปรับปรุงด้วยการติดต่อดังนั้น ตัดตรงนั้นย้ายไปตรงนั้น ซึ่งดิฉันได้ลือว่าเป็นวิธีการปรับปรุงแบบน้ำบ่อทราย ย้ายไปก็ย้ายมา ย้ายวิชาโน้น ไปอยู่หมวดนี้ ย้ายวิชานี้ ไปอยู่หมวดโน้น อันนี้ก็เป็นการเมือง อันที่ ๑ ที่ดิฉันคิดว่าดิฉันจะมีอายุครุต่อไป ถ้าอายุครุไม่สิ้นสุดเสียก่อน อายุครุจะเหลืออีก ๕ ปี ดิฉันไม่แน่ใจว่าจะมองเห็นความเคลื่อนไหวอันนี้ภายใน ๕ ปี ได้หรือไม่

อีกอย่างหนึ่งคือในแง่ของการสอน ดิฉันคิดว่าถ้าเราดูในเรื่องการสอนแล้วเราในฐานะที่

เป็นเจ้าของศาสตร์ของการสอนนี้ แนวคิดที่คิดถึงการสอนคือการเอานิสิตจำนวนหนึ่งมานั่งอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมห้องหนึ่งในเวลาที่กำหนดให้เพื่อที่จะฟังคน ๆ หนึ่งพูดเรื่อง ๆ หนึ่งจนจบ มีการคิดนำหน้างานของการสอนโดยคิดตามช่วงเวลาที่บุคคลคนนั้นยืนพูดเป็นเวลาเท่านั้น แนวคิดแบบนี้จะต้องเปลี่ยนแปลงไป มันน่าจะปิดฉากไปแล้วในลักษณะการเช่นนี้อาจารย์ในคณะครุศาสตร์จะหันมาจัดวิธีการสอนในลักษณะที่เป็นแบบอย่างให้นิสิตได้เลียนแบบและได้เรียนรู้จากตัวอาจารย์เอง การจัดสภาพแวดล้อมที่มีสุนทรียภาพการจัดการสอนโดย Social Learning หรือการจัดการ Learning Society ต่างๆ อันเป็นเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่ดิฉันคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในคณะครุศาสตร์ แล้วเราก็ต้องปรับในเรื่องของการคิดนำหน้างานในการทำงานหรือการที่จะจัดระบบบริหารงานบุคคลไปพร้อมกันด้วย

เรื่องต่อไปที่ดิฉันอยากมองและคาดหวังก็คือ ความมีและความเป็นของคณะครุศาสตร์ ข้อนี้ก็ขัดแย้งกับแนวคิดทางพุทธศาสนาเล็กน้อย คือมีความรู้สึกว่าจะอยากให้การครุศาสตร์นี้ได้มีและได้เป็น ความมีของคณะครุศาสตร์นั้น อยากจะให้มันอะไร ดิฉันคาดหวังว่าในไม่ช้าคณะครุศาสตร์ น่าจะมีเอกลักษณ์

ของความเป็นครุศาสตร์ (Identity) พอพูดถึงบัณฑิตครุศาสตร์จะนี่ก็ออกเลยว่ามีบุคลิกภาพอย่างนี้เองมันเป็นเอกลักษณ์ของเรา เพราะฉะนั้น ถ้าเผื่อว่าดิฉันจะเรียนถามท่านคณบดี คณะครุศาสตร์หรือท่านรองคณะครุศาสตร์หรือถามตัวเองว่า ไหนลองบอกลักษณะเด่นของคณะครุศาสตร์มาเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใครเลย ท่านที่นั่งอยู่นี้พอจะลองเขียนได้หรือไม่ ว่าลักษณะเด่นของครุศาสตร์ ๕ ข้อนี้มีอะไรบ้าง นอกจากนี้ ถ้าเราสามารถแสดงเอกลักษณ์ของความเป็นคณะครุศาสตร์ได้เอกลักษณ์นี้จะต้องไม่แตกแยกออกจากสังคม หรือไม่ใช้มีเอกลักษณ์แล้วก็เข้ากับใครไม่ได้ เอกลักษณ์ของเราก็จะต้องสามารถผสมกลมกลืนกับสังคมได้ เช่นเดียวกัน

ในแง่ของความเป็นสิ่งที่ดิฉันร่ำร้องนักหนาก็คือ ดิฉันถามคณะครุศาสตร์ว่าเราเป็น Authority อะไรบ้าง ถ้าหากว่ารัฐบาลจะตัดสินใจเกี่ยวกับการขยายการศึกษาภาคบังคับนี้ เขาจะต้องหันมาถามครุศาสตร์หรือไม่ เคยมีกลุ่มใดบ้างที่จะตัดสินใจอะไรแก้ปัญหาอะไร แล้วบอกว่า ไหนลองถามครุศาสตร์สิ ครุศาสตร์ว่าอย่างไรในเรื่องการศึกษา จะสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๑ ดีหรือไม่ ครุศาสตร์ว่าอย่างไร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเป็นมหาวิทยาลัยถ่ายทอดความรู้หรือจะเป็น

มหาวิทยาลัยวิจัย ตัดสินไม่ได้ลองถามภาควิชา
อุดมศึกษา ครุศาสตร์ว่าเขาว่ากันอย่างไร
ขณะนี้เถียงกันมากกว่าเด็กอายุ ๔ ขวบควร
จะเรียนอ่านเขียนหรือไม่ ตัดสินไม่ได้ลองถามภา
ควิชาประถมศึกษาว่าเขาว่าอย่างไร
ถ้าเราไม่สามารถเป็น Authority ไม่สามารถ
เป็นที่พึ่งทางปัญญาของสังคมได้ คิดกันยังมอง
ว่าเรายังไม่บรรลุเป้าหมายที่เราต้องการ เพราะ
ฉะนั้นคิดกันพยายามมากทีเดียวที่จะทำให้สังคม
หรือสถาบันอื่นเขามองคุณครุศาสตร์ อย่าง
ยอมรับนับถือ เราเริ่มที่ภาควิชาประถมศึกษา
ว่า ถ้าเกิดปัญหาอะไรขึ้นทางการประถมศึกษา
หน่วยงานด้านนี้ต้องหันมามองบุคลากรในภาค
ของเรา ไม่ว่าจะเป็นคณาอนุบาลศึกษา ค้าน
ประถมศึกษา หรือในด้านการสอนซ่อมเสริม
และขอคำปรึกษาหารือ ทำอย่างไรเราจะเผยแพร่
ภูมิปัญญาของเราได้ เราต้องการที่จะให้
คนอื่นเขามารู้จักทฤษฎีการศึกษาจากเรา
ดังนั้นเราเริ่มแล้วขณะนี้ว่าเราต้องการจะแสวง
หาศาสตร์ทางการสอนที่เป็นลักษณะไทยที่อยู่
บนรากฐานของวิถีชีวิตแบบไทย งานวิจัยใหญ่
มากของเราก็คือเรากำลังจะทำเรื่องการอบรม
เลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย เพราะฉะนั้นความ
ฝันของเราคือว่ามันน่าจะต้องมีนักการศึกษา
จากประเทศอื่น ขอทุนมาเรียนวิชาทฤษฎีการ
ศึกษาของคณะครุศาสตร์ เพราะว่าถ้าเผื่อเป็น

ทฤษฎีการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานทฤษฎีตะวันออก
แล้วต้องมาที่ครุศาสตร์ นี่คือความฝันที่
เลื่อนลอยหรือเปล่า

สิ่งที่ต่อไปที่คิดกันคาดหวังมากก็คือความ
คล่องตัวหรือความที่เรียกว่าเป็นพลัยยืดหยุ่นใน
ลักษณะของการจัดงานวิชาการของคณะ
ครุศาสตร์ เราพูดถึงการผลิตบัณฑิตและมักจะ
ไปเน้นการสอนและการวิจัย แต่ขณะนั้นนี่คิดกัน
มองถึงงานบทบาทของเราอีกอันหนึ่งซึ่งเรามัก
จะมองข้าม แล้วเรามองเห็นเป็นงานเล็กน้อย
มากคือ งานบริการสังคม คณะครุศาสตร์มี
หน่วยฝึกอบรม มีหน่วยบริการสังคมนานาชาติ
ทีเดียว แต่คิดกันเห็นว่าเรายังไม่ได้นำมาใช้
ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการ
สร้างพลัง Dynamic ทางวิชาการของคณะครุ
ศาสตร์ คิดกันถือว่าการที่เราบริการสังคมนั้นทำ
ให้เราองงามทางวิชาการ การที่เราสนับสนุน
ให้อาจารย์ไปทำงานกับหน่วยงานอื่นที่ตรงกับ
สาขาวิชานั้นๆ ช่วยให้เกิดการไหลเวียนทางวิชา
การขึ้น เมื่อไรก็ตามที่เราบริการทางวิชาการให้
กับสังคม คิดกันถือได้ว่าเราได้ทำหน้าที่ของคณะ
วิชาทางสังคมศาสตร์ ถ้าคณะวิชาทางสังคม
ศาสตร์ไม่เล่นกับสังคม ไม่เล่นกับคนในสังคม
แล้ว คิดกันคิดว่าวิชาการทางสังคมศาสตร์หนึ่งอยู่
กับที่ ดังนั้นคิดกันมองว่าในคณะสังคมศาสตร์
ทั้งหลายต้องมีรองคณบดีฝ่ายบริการสังคม ที่
พูดอย่างนี้ไม่ได้อยากเป็นรองคณบดี แต่คิดกัน

มองเห็นว่า จะเป็นอะไรก็ได้ รองคณบดีหรือหัวหน้าอะไรก็ได้ที่นำเอาวิชาการทั้งในชั้นของการสอนการวิจัย การบริการสังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในแง่ของวิถีชีวิตไทย มาผสมกลมกลืนกันเกิดผลงานทางวิชาการที่เด่นชัด และร่วมมือกัน ไม่ใช่แต่ละภาควิชาที่บริการสังคมไปตามประสบการณ์ของตน ขาดพลังอันแข็งแกร่งที่จะทำให้เราสามารถนำเอาลักษณะการบริการนั้นหมุนเวียนมาสร้างศาสตร์ใหม่ๆ ของเรา ที่พูดเช่นนี้ก็เพราะเหตุว่า ดิฉันมีประสบการณ์ที่ได้พบในระยะ ๓-๔ ปีมานี้ พบว่าการที่ดิฉันได้รับอนุญาตให้ก้าวออกไปจากโลกอันเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้แล้ว ได้มีโอกาสออกไปทำงานในหน่วยงานที่ตรงกับศาสตร์สาขาวิชาที่ดิฉันสอน ดิฉันได้ลัดอัตราลงมาเลย จากการที่คงตระหนงว่าตัวเองนั้นเป็นศาสตราจารย์ทางประถมศึกษาเก่งเหลือสถานประมาณ แต่เมื่อได้ออกไปทำงานจริงในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วดิฉันได้พบว่าดิฉันได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมาย และเมื่อกลับเข้ามาสู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดิฉันรู้สึกว่าคุณดิฉันสอนหนังสือได้ดีขึ้น ทำงานได้ดีขึ้น แล้วก็ปรับปรุงวิชาการให้มีพลังมากขึ้น เพราะฉะนั้นดิฉันจึงใคร่จะขอฝันว่าถ้าเศรษฐศาสตร์ได้มีการผสมผสานในเรื่องของการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการสังคม รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมต่างๆกลม-

กลืนกันได้ก็จะทำให้คณะของเรามีเอกลักษณ์มากขึ้น และถ้าสถาบันฝึกหัดครูต่างๆ ได้ทำเช่นนี้ ดิฉันก็ได้มาถึงอีกจุดหนึ่งที่ท่านผู้อภิปรายท่านที่แล้วได้พูดก็คือว่าเราไม่เห็นจะต้องตกใจว่าครูเพื่อหรือไม่เพื่อ ดิฉันเคยพูดมานักว่าดิฉันไม่เคยสะอึกสะเทือนว่าตลาดครูจะแคบลงหรือไม่แคบ เพราะดิฉันมีความเชื่อว่าเราไม่ได้ผลิตครูอย่างเดียว ผลิตคนที่จะออกไปเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีสมอง มีความคิด ที่จะสามารถช่วยประเทศชาติของเราแก้ปัญหาของสังคมได้ เพราะฉะนั้นไม่เคยตกใจในแง่ของตลาดแรงงาน

อีกสิ่งหนึ่งที่ดิฉันอยากจะฝันต่อไปก็คือในแง่ของบทบาทของการเป็นสถาบันตัวอย่างทางด้านการฝึกหัดครู เวลาที่ไปเยี่ยมสถาบันน้อง คือคณะศึกษาศาสตร์เชียงใหม่หรือขอนแก่น สถาบันน้องมักจะบอกว่า เราก็กตามรอยพี่จริงหรือเปล่าไม่ทราบ พี่ใหญ่ทำอะไรเราก็ตู แหมพี่ก็ค่อนข้างจะสบายใจว่า พี่นี้เป็นแบบอย่างที่ดีหรือเปล่า พี่ได้มีสิ่งต่างๆ ให้น้องนำเอาไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับท้องถิ่นหรือไม่ คณะเศรษฐศาสตร์น่าจะเป็นแบบอย่างใน ๒ ด้าน ในด้านแรก เป็นแบบอย่างในลักษณะที่เป็นกรอนุรักษ์ คือคงสิ่งที่ตั้งมาที่เคยทำมาในด้านที่ ๒ ก็คือคณะเศรษฐศาสตร์น่าจะเป็นแบบอย่างในลักษณะของการทวนกระแส การทวน

กระแสนั้นเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของสถาบันการจัดการศึกษาที่เราจะต้องมีความกล้าทางวิชาการที่จะริเริ่มแล้วก็ตามกระแสนั้นความคิดที่เคยปฏิบัติมานับสิบนับร้อยปี จนกระทั่งสามารถสร้าง Pattern ใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ ถ้าเราขาดความกล้าทางวิชาการ เราก็เป็นแบบอย่างแต่เพียงในค่านอนุรักษ เราไม่เป็นแบบอย่างและไม่ใช่ผู้นำในลักษณะของการที่จะกล้าลุกขึ้นใช้วิชาทางศึกษาศาสตร์ช่วยชาติ เราก็ยังปฏิบัติบทบาทไม่สมบูรณ์ เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นลักษณะของระบบการบริหาร ลักษณะของการจัด ระบบการจัดการ ระบบการเงินและงบประมาณ การบริหารบุคลากรต่าง ๆ จะต้องได้รับการฟื้นฟูให้สอดคล้องกับงานด้านวิชาการในระดับอุดมศึกษา

อยากจะขอสรุปว่า ในแง่ของหลักสูตรและการสอน ดิฉันอยากเห็นคณะครุศาสตร์เป็น *Authority* คณะครุศาสตร์มีเอกลักษณ์ที่ถ้าหากว่า

หน่วยงานใดก็ตามทุกระดับของการศึกษามีความต้องการที่จะปรึกษาเอาแบบอย่างแล้วละก็จะมองมาที่คณะครุศาสตร์ อาจจะเป็นอึดใจ แต่ดิฉันเชื่อว่าถ้าเราขาดความเป็น *Authority* ทางการสอนและทางหลักสูตรแล้ว เราจะมียะไรเหลือ

ข้อสรุปอีกข้อหนึ่งก็คือว่าดิฉันอยากจะขอเร่งเร้าให้ อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูทุกสถาบัน ได้มีความกล้าทางวิชาการที่จะปฏิรูปลุกขึ้นแก้ไขหลักสูตรของการฝึกหัดครูให้ออกจากกรอบ ๔ หมวด ที่ได้มีมาแต่โบราณกาลนั้น ให้สอดคล้องกับความต้องการและพื้นฐานของเรา นอกจากนั้นขอสรุปว่าเราไม่ได้ผลิตครูอย่างเดียว เราผลิตผู้นำของชุมชน เราผลิตผู้ที่จักออกไปแก้ปัญหาของคนทุกรุ่นทุควัยในสังคม คณะแพทยศาสตร์และคณะครุศาสตร์มีภารกิจที่คล้ายคลึงกันมาก คณะแพทยศาสตร์นั้นผลิตบัณฑิตออกไปเพื่อที่จะช่วยไม่ให้คนตาย และคณะครุศาสตร์นั้นผลิตบัณฑิตออกไปเพื่อที่จะช่วยไม่ให้คนตายทั้งเป็น